पोपटलाल शाह

1953

वि.

मद्रास राज्य.

30 मार्च.

भारत सरकार आणि इतर - हस्तक्षेप करणारे

[पतंजली शास्त्री सर न्यायाधीश, मुखर्जी, विवियन बोस, गुलाम हसन आणि भगवती न्यायमूर्ती]

मद्रास विक्री कर अधिनियम (1939 चा 9), कलम 2, 3 (1947 च्या दुरुस्तीपूर्वी) "प्रांतांतर्गत विक्री", त्याचा अर्थ - जेथे वस्तूतील मालमत्ता प्रांताबाहेर गेली असेल तेथे विक्रीवरील कर वसूल करणे - वैधता - प्रांतीय विधिमंडळ - प्रादेशिक अधिकारक्षेत्र.

मद्रास विक्री कर अधिनियम, 1939 अंतर्गत, 1947 च्या मद्रास अधिनियम 25 द्वारे त्यात सुधारणा करण्यात आली होती, ही केवळ वस्तुस्थिती आहे की विक्रीचा करार मद्रास प्रांतात करण्यात आला होता परंतु मद्रास प्रांतात असा व्यवहार झाला नाही जो दुस-या प्रांतात पूर्ण झाला होता जेथे वस्तूंची मालमत्ता हस्तांतरित केली गेली होती, आणि कायद्याच्या तरतुदींनुसार अशा व्यवहारावर कायदेशीररित्या कोणताही कर आकारला जाऊ शकत नव्हता.

जरी प्रांतीय विधिमंडळ भारताच्या इतर कोणत्याही भागावर बंधनकारक असेल असे कर आकारणी विधेयक मंजूर करू शकत नसले तरीही प्रांताबाहेर झालेल्या व्यवहारांवर कर लादणारे

विधेयक लागू करण्यास पूर्णपणे सक्षम होते परंतु अशा व्यवहारांमध्ये आणि कर लादणारे प्रांत यांच्यात पुरेसा आणि वास्तविक प्रादेशिक संबंध असावयास पाहिजे.

शीर्षक आणि प्रस्तावना, कायद्याच्या निर्मितीसाठी मदत म्हणून त्यांचे मूल्य काहीही असो, निःसंशयपणे विधिमंडळाच्या हेतूवर आणि रचनेवर प्रकाश टाकते आणि कायद्याची व्याप्ती आणि उद्देश दर्शवते.

कायद्याचा मूळ हेतू निश्चित करण्यासाठी कायद्याचे सर्व घटक एकत्रित विचारात घेतले पाहिजे आणि प्रत्येक शब्द, वाक्यांश किंवा वाक्य कायद्याच्या सामान्य उद्देशाच्या आणि हेतूच्या प्रकाशात विचारात घेतले पाहिजे, हा कायद्याचा एक निश्चित नियम आहे.

मद्रास उच्च न्यायालयाचा न्यायनिर्णय फिरविण्यात आला.

फौजदारी अपील न्यायाधिकरण : 1952 चा फौजदारी अपील क्रमांक 92.

भारतीय राज्यघटनेच्या अनुच्छेद 132(1) आणि 134(1) (सी) अन्वये मद्रास उच्च न्यायलायाच्या दिनांक 29 ऑगस्ट 1952 रोजीच्या न्यायनिर्णय आणि आदेशाविरूद्ध (राजमन्नार सर न्यायाधीश आणि वेंकटरामा अय्यर न्यायमूर्ती) दिनांक 25 फेब्रुवारी 1952 रोजी पारित केलेल्या मद्रासच्या एग्मोर येथील सातव्या प्रांतीय दंडाधिकारी यांच्या सन 1950 च्या सी.टी.क्रमांक 1358 मधील आदेशावरून उद्भवलेल्या प्रकरणातील फौजदारी अपील क्रमांक 1952 चे 129 मधील अपील.

अपीलकर्त्यासाठी - बी.सोमय्या (सी.आर.पट्टाभी रमण, त्यांच्यासोबत).

उत्तरवादीसाठी - मद्रासचे व्ही.के.टी. चारी (व्ही.व्ही.राघवन आणि अल्लादी कुप्पुस्वामी त्यांच्यासोबत).

भारतीय संघराज्यासाठी - एम.सी.सेतलवाड, भारताचे महाधिवक्ता (जी. एन. जोशी आणि पी. ए. मेहता त्यांच्या सोबत).

बिहार राज्यासाठी - बी.के.पी.सिन्हा.

पंजाब राज्यासाठी - पंजाबचे महाधिवक्ता एस.एम.सिक्री (त्यांच्यासोबत एम. एल. सेठी).

म्हैसूर राज्यासाठी - ए.आर.सोमनाथ अय्यर, म्हैसूरचे महाधिवक्ता (आर.गणपती अय्यर त्यांच्यासोबत)

उत्तर प्रदेश राज्यासाठी - व्ही. के. बी. अस्थाना.

त्रावणकोर-कोचीन राज्यासाठी - त्रावणकोर-कोचीन चे महाधिवक्ता टी. एन. सुब्रमण्य अय्यर (एम. आर. कृष्ण पिल्लई आणि बाळ कृष्ण अय्यर त्यांच्यासोबत).

मध्य प्रदेश राज्यासाठी - व्ही. एन. सेठी.

हुसेन कासम दादा (इंडिया) लिमिटेडसाठी - हजारणवीस (हस्तक्षेप करणारे क्र. 8).

30 मार्च, 1953 - न्यायालयाचा न्यायनिर्णय पारीत द्वारा -

मुखर्जी न्यायमूर्ती - संविधानाच्या अनुच्छेद 134(1)(सी) आणि 132(1) अंतर्गत मद्रास उच्च न्यायालयाने मंजूर केलेल्या प्रमाणपत्रावर आमच्या समोर आलेले हे अपील, 1952 च्या फौजदारी अपील क्रमांक 129 मध्ये मंजूर झालेल्या मद्रास उच्च न्यायालयाच्या विभागीय खंडपीठाच्या अपील निर्णयाच्या विरोधात निर्देशित केले आहे, ज्याद्वारे विद्वान न्यायाधीशांनी मद्रासच्या सातव्या प्रांतीय दंडाधिकाऱ्यांच्या दिनांक 25 फेब्रुवारी 1952 च्या आदेशाला पुष्टी दिली, ज्यात अपीलकर्त्याला मद्रास सामान्य विक्री कर अधिनियम कलम 15 अंतर्गत दंडनीय

गुन्ह्यासाठी दोषी ठरवले गेले आणि त्याला रुपये 1000/- दंड तसेच दंड न भरल्यास 3 महिन्यांच्या कालावधीसाठी तुरुंगवास ही शिक्षा ठोठावण्यात आली.

अपीलकर्ता 'इंडो-मलयन व्यापार कंपनी' नावाच्या व्यापाऱ्यांच्या कंपनीचा भागीदार आहे, ज्याचे मुख्यालय मद्रास शहरात आहे आणि ती भुईमूग तेल, साबुदाणा आणि किराणा वस्तूंची विक्री आणि खरेदी करण्याचा व्यवसाय चालवते. 1 एप्रिल 1947 ते 31 डिसेंबर 1947 या कालावधीसाठी कंपनीला 1939 च्या मद्रास अधिनियम IX अंतर्गत विक्री कर म्हणून रु. 37,771/- विषम, एकूण रक्कम रुपये 37,75,257 च्या उलाढालीवर आणि ती रक्कम भरण्यात अपयशी ठरल्याबद्दल त्याच्या विरोधात अधिनियमाच्या कलम 15 च्या तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात आली, ज्याचा परिणाम म्हणून वर नमूद केल्याप्रमाणे त्याला दोषी ठरवण्यात आले.

व्यवसायाचा मार्ग, जो सहसा कंपनीद्वारे अनुसरला जातो, आणि ज्याचे प्रत्यक्षात ज्या कालावधीसाठी मूल्यांकन केले जाते त्या कालावधीसाठी पालन केले गेले, ते खालीलप्रमाणे आहे :

कंपनीला त्यांच्या मद्रास कार्यालयात कलकात्यातील व्यापाऱ्यांकडून काही वस्तूंच्या पुरवठ्यासाठी आदेश मिळतात. स्थानिक बाजारपेठेत त्या वस्तू खरेदी केल्या जातात आणि त्या रेल्वे किंवा जहाजाद्वारे कलकत्त्याला पाठवल्या जातात. रेल्वेच्या पावत्या आणि मालवाहतुकीची बिले विक्रेत्या कंपनीच्या नावाने घेतली जातात, तसेच विमा पॉलिसीदेखील, आणि त्या कलकत्त्यातील कंपनीच्या बँकर्सकडे पाठवल्या जातात, जे किंमती आणि इतर शुल्क भरल्यावर स्वाक्षरी करणाऱ्यांना त्या पोहोचवतात. विचार करणे आवश्यक असलेला एकमेव मुद्दा म्हणजे, या परिस्थितीत विक्री व्यवहारांवर मद्रासच्या सामान्य विक्री कर अधिनियम अंतर्गत कर आकारला जाऊ शकतो का ?

उच्च न्यायालयासमोर दोन्ही पक्षांनी ही भूमिका मान्य केल्याचे दिसते की, वर नमूद केलेल्या तथ्यांवर, ज्या दोन्ही बाजूंनी विवादित नव्हत्या, जर विक्री मद्रास प्रांतात झाली असे मानले जाऊ शकते, तर त्यांच्यावर कायदेशीरपणे कर आकारला जाऊ शकतो अन्यथा नाही. तथापि, विक्री मद्रास प्रांतात झाली की नाही हे ठरवण्यासाठी, लागू केल्या जाणाऱ्या चाचणीबाबत पक्षांमध्ये मतभेद आहेत. अपीलकर्त्याच्या वतीने मांडण्यात आलेला युक्तिवाद असा होता की सर्व व्यवहारांच्या संदर्भात विक्रीचे ठिकाण कलकत्ता होते, कारण विकल्या गेलेल्या वस्तूंमधील मालमत्ता त्या शहरातील खरेदीदारांना तात्पुरती दिली जात असे. दुसरीकडे, उत्तरवादी राज्याचे कथन असे होते की विक्रीचे स्थान निश्चित करण्यासाठी खरी चाचणी म्हणजे विकल्या गेलेल्या वस्तूंमधील मालमत्ता कुठे गेली हे नव्हे तर प्रत्यक्ष व्यवहार कुठे झाला हे होते. कंपनीचे मुख्य कार्यालय मद्रास शहरात असल्याने, तेथे त्यांचे खाते होते आणि त्या वस्तू त्या शहरातील सार्वजनिक वाहकांपर्यंत वितरीत केल्या जात होत्या, उत्तरवादीच्या म्हणण्यानुसार, विक्री मद्रासमध्ये झाली असल्याचे मानले पाहिजे, जरी विकल्या गेलेल्या वस्तूंमधील मालमत्ता प्रांताच्या बाहेर गेली असली तरीही.

उच्च न्यायालयाने उत्तरवादी राज्याचा हा युक्तिवाद स्वीकारला. विद्वान न्यायाधीशांच्या मते, 'विक्री' या शब्दाचा कायदेशीर आणि लोकप्रिय असा दोन्ही अर्थ आहे. कायदेशीर अर्थाने, ते वस्तूंमध्ये मालमत्ता हस्तांतरित करण्याचा अर्थ निष्पन्न करते आणि या अर्थानेच वस्तू विक्री कायद्यात हा शब्द वापरला जातो, तथापि, ते व्यवहार स्वतःच सूचित करते ज्याचा परिणाम मालमत्ता हस्तांतरित होण्यात होतो. विक्री कर अधिनियमात विधिमंडळाचा उद्देश विक्रीच्या प्रसंगी कर लादणे हा असल्याने विक्री प्रांताच्या बाहेर पूर्ण झाली आहे हे महत्वाचे नाही. असे म्हटले जाते की, वस्तूंची मालमत्ता जिथे जाते ते ठिकाण, कर लादणाऱ्या अधिकाऱ्यासाठी चिंतेची बाब नाही, आणि अशा परिस्थितित त्या शब्दाचा लोकप्रिय अर्थ अधिक योग्य आहे

आणि तो स्वीकारला पाहिजे. अपीलकर्त्यातर्फे पुढे कथन करण्यात आले की जर हा दृष्टिकोन स्वीकारला गेला तर विक्री कर त्याच्या अंमलबजावणीत अतिरिक्त-प्रादेशिक मानला जाईल आणि त्यामुळे तो प्रांतीय विधीमंडळाच्या अधिकारक्षेत्राच्या बाहेर असेल; उच्च न्यायालयाने *वॉलेस ब्रदर्स इ. आणि कंपनी वि. आयकर आयुक्त, मुंबई* [1] या प्रकरणातील न्यायिक समितीच्या सर्वश्रुत निर्णयाच्या आधारावर तो युक्तिवाद फेटाळला.

या निर्णयाच्या औचित्याला आमच्यासमोर आव्हान देण्यात आले आहे आणि याचिकेच्या समर्थनार्थ हजर झालेले श्री.सोमय्या यांनी मांडलेले युक्तिवाद हे दुहेरी स्वरूपाचे आहेत : विद्वान वकिलाने प्रथमतः असा युक्तिवाद केला आहे की, भारत सरकार अधिनियम, 1935 अंतर्गत अस्तित्वात असलेला यास्वरूपाचा हा प्रांतीय कायदा करण्यास घटनात्मकदृष्ट्या तो कायदा अक्षम होता, जो उच्च न्यायालयाने त्यावर केलेल्या व्याख्येनुसार प्रांताच्या बाहेर विक्री व्यवहारांवर काम करण्यास सक्षम आहे. दुसरा युक्तिवाद असा आहे की मद्रास विक्री कर अधिनियम संबंधित तरतुदींच्या योग्य रचनेनुसार उच्च न्यायालयाने असा निर्णय द्यायला हवा होता की विक्री व्यवहाराच्या संदर्भात विक्री कर जेथे विकल्या गेलेल्या वस्तूंमधील मालमत्ता प्रांताच्या बाहेर जाते तेथे ते लादण्यास अधिकृत नाहीत. पहिला युक्तिवाद टिकू शकत नाही असे आम्हाला वाटते. भारत सरकार अधिनियम, 1935 चे कलम 100(3) ज्यावर श्री.सोमय्या अवलंबून होते आणि जो अनुच्छेद 246(3) शी संबंधित आहे, तो खालीलप्रमाणे आहे :

या आधीच्या दोन उप-कलमांच्या अधीन असलेले, प्रांतीय विधिमंडळाला आणि संघीय विधिमंडळाला, दुसऱ्या अनुसूचीतील यादी II मध्ये नमूद केलेल्या कोणत्याही बाबींबाबत एखाद्या प्रांतासाठी किंवा त्याच्या कोणत्याही भागासाठी कायदे करण्याचा अधिकार नाही.

"प्रांतीय यादीतील नोंद जी आमच्या निष्कर्षासाठी संबंधित आहे ती नोंद क्रमांक 48 आहे आणि त्यात वस्तूंच्या विक्रीवरील आणि जाहिरातींवरील करांचा उल्लेख आहे. नोंद असे सूचित करत नाही की वस्तूंच्या विक्रीवर कर लादणारा कायदा फक्त प्रांताच्या हद्दीत होणाऱ्या विक्रीच्या संदर्भात केला जाऊ शकतो; आणि कलम 100(3) मध्ये फक्त अशीच तरतूद आहे की प्रांताच्या उद्दिष्टांसाठी प्रांतीय विधिमंडळाद्वारे कायदा मंजूर केला जाऊ शकतो. प्रांतीय विधिमंडळ कर कायदा पारित करू शकत नाही, जो प्रांताच्या कार्यक्षेत्राबाहेर भारताच्या इतर कोणत्याही भागावर बंधनकारक असेल, परंतु तो कायदा करण्यास पूर्णपणे सक्षम असेल, यात कोणताही वाद नाही, हे ते कलम मान्य करते. प्रांताच्या बाहेर झालेल्या व्यवहारांवर कर लादणे, परंतु असे व्यवहार आणि कर भरणारा प्रांत यांच्यात पुरेसा आणि वास्तविक प्रादेशिक संबंध होता हे दिसावयास पाहिजे. हे तत्त्व, *जे वॉलेस ब्रदर्स इत्यादी आणि कंपनी विरुद्ध आयकर आयुक्त, मुंबई* (1) या प्रकरणातील न्यायिक समितीच्या निर्णयावर आधारित आहे, ते या न्यायालयाने मुंबई विक्री कर अधिनियम प्रकरण (2) मधील अलीकडील निर्णयात विक्री कर कायद्याला लागू असल्याचे म्हटले आहे आणि त्याचे अवचित्य प्रश्नाबाहेर आहे. खरे तर, संविधान लागू होण्यापूर्वी प्रांतीय विधिमंडळांनी स्वीकारलेल्या विक्री कर कायद्यांच्या संदर्भात कायदेशीर प्रघात म्हणजे विक्री आणि खरेदीवर कर लादण्यास अधिकृत करणे, जे कर आकारणी प्रांताशी काही प्रमाणात संबंधित होते, व्यवहारातील काही भाग प्रांतात झाल्यामुळे किंवा उत्पादन किंवा वस्तूंचे स्थान त्या प्रांतात व्यवहार झाल्यामुळे होते. ज्या वेळी व्यवहार झाला त्यावेळी वस्तूंच्या उत्पादनाचे किंवा स्थानाचे कारण जर मद्रास विक्री कर अधिनियम करासाठी स्वीकारलेला आधार हा मद्रास प्रांतात, निःसंशयपणे, व्यवसायाच्या जागेचे किंवा विकल्या गेलेल्या वस्तूंच्या राज्याचे स्थान असेल तर निससंशयपणे हा एक वैध कायदा असेल ज्यावर घटनात्मक आधारावर कोणतीही हरकत घेतली जाऊ शकत नाही. सबब, मद्रास विधिमंडळाने विक्री कर आकारण्याचा आधार म्हणून नेमके काय स्वीकारले आहे

या छोट्या मुद्द्यापर्यंत हा वाद संकुचित होतो. हे आपल्याला श्री.सोमय्या यांनी उपस्थित केलेल्या दुसऱ्या मुद्द्यात समाविष्ट असलेल्या कायद्याच्या व्याख्येच्या प्रश्नाकडे घेऊन जाते.

विधिमंडळाचा हेतू निश्चित करण्यासाठी, कायद्याचे सर्व घटक एकत्रित विचारात घेतले पाहिजे आणि प्रत्येक शब्द, वाक्यांश किंवा वाक्य कायद्याच्या सामान्य उद्देशाच्या आणि हेतूच्या अनुषंगाने विचारात घेतले पाहिजेत हा कायद्याची रचना करण्याचा एक निश्चित नियम आहे. मद्रास विक्री कर अधिनियमाचे शीर्षक त्याचे वर्णन एक कायदा असे करते, ज्याचा उद्देश मद्रास प्रांतातील वस्तूंच्या विक्रीवर सामान्य कर आकारण्याची तरतूद करणे हा आहे आणि त्याच शब्दांची पुढील प्रस्तावनेत पुनरावृत्ती केली आहे. शीर्षक आणि प्रस्तावना, कायद्याच्या निर्मितीसाठी मदत म्हणून त्यांचे मूल्य काहीही असो, निःसंशयपणे विधिमंडळाच्या हेतूवर आणि रचनेवर प्रकाश टाकते आणि कायद्याची व्याप्ती आणि उद्देश दर्शवते. मद्रास विक्री कर अधिनियमाचे शीर्षक आणि प्रस्तावना स्पष्टपणे दर्शविते की त्याचा उद्देश प्रांतात होणाऱ्या विक्रीवर कर लादणे हा आहे, जरी या शब्दांचा अर्थ वस्तूंमधील मालमत्ता असा होत नाही. विकली गेलेली वस्तू प्रांताच्या आतच गेली पाहिजे, "वस्तूंची विक्री" ही अभिव्यक्ती विविध घटक किंवा घटकांचा समावेश असलेली एक संमिश्र अभिव्यक्ती आहे. अशा प्रकारे, हे सौदेबाजी किंवा विक्री कराराचे घटक, किंमत देणे किंवा किंमत देण्याचे वचन, वस्तूंचे वितरण आणि मालकीचे वास्तविक हस्तांतरण, आणि त्यापैकी प्रत्येक घटक हा विक्रीच्या व्यवहारासाठी आवश्यक आहे, जरी विक्री चा व्यवहार पूर्ण झाला नाही किंवा पूर्णत्वास गेला नाही जोपर्यंत खरेदीदार वस्तूंचा मालक होत नाही तोपर्यंत. प्रश्न असा आहे की मद्रास विधानमंडळाने प्रांतात विक्री ही संज्ञा संबोधण्यासाठी कोणते घटक स्वीकारले आहेत ज्यावर कर आकारणे हा कायद्याचा उद्देश आहे. कलम 2(एच) हे 'विक्री' ची व्याख्या सांगते आणि याचा अर्थ असा आहे की, व्यापार किंवा व्यवसायाच्या दरम्यान गहाण रकमेसाठी किंवा विस्थगित प्रदानकासाठी किंवा इतर मौल्यवान

रकमेसाठी एका व्यक्तीने वस्तूतील मालमत्तेचे दुसऱ्याकडे केलेले प्रत्येक हस्तांतरण, परंतु त्यात गहाण, नजर गहाण, शुल्क किंवा बोजा यांचा समावेश होत नाही.

निर्विवादपणे या व्याख्येत विक्रीतील मालमत्तेच्या हस्तांतरणाच्या घटकावर भर दिला गेला आहे आणि इतर कशावरही नाही. उच्च न्यायालयाच्या म्हणण्यानुसार, विक्री या शब्दाचा वापर कोणत्या लोकप्रिय अर्थाने करण्यात आला होता, याचा संकेत ही रचना देत नाही. हे लक्षात घेण्यासारखे आहे की विक्री केलेल्या वस्तूंमधील मालमत्ता प्रांताच्या सीमेबाहेर गेली असली तरीही, कोणत्या प्रकरणांमध्ये विक्री मद्रास प्रांतात होत असल्याचे मानले जाईल हे सूचित करण्यासाठी या व्याख्येच्या स्पष्टीकरणाद्वारे कोणतीही तरतूद त्यावेळेस केलेली नव्हती व अस्तित्वात नव्हती. 1947 चा 25 या मद्रास अधिनियमा द्वारे अशी स्पष्टीकरणे जोडली गेली आणि त्यापैकी एक स्पष्टीकरण म्हणजे स्पष्टीकरण 2 जे खालीलप्रमाणे आहे :

" भारतीय वस्तू विक्री अधिनियम, 1930 मध्ये याच्या उलट काहीही असले तरीही कोणत्याही वस्तूची विक्री किंवा खरेदी, या कायद्याच्या उद्देशाने, जेथे विक्री किंवा खरेदीचा करार केला गेला असेल तेथे, या प्रांतात झाली असल्याचे मानले जाईल -

(अ) जर वस्तु प्रत्यक्षात या प्रांतात होत्या, जेव्हा त्याच्या संदर्भात विक्री किंवा खरेदीचा करार करण्यात आला होता, किंवा

(ब) जर करार वर्णनानुसार भविष्यातील वस्तूंच्या विक्री किंवा खरेदी साठी करार केला असेल तर त्या संदर्भात विक्री किंवा खरेदीचा करार झाल्यानंतर कोणत्याही वेळी या प्रांतात वस्तू प्रत्यक्षात उत्पादित केल्या गेल्या असतील.

यावरून हे स्पष्ट होईल की या व्यवहारांना विधिमंडळाने मद्रास प्रांतांतर्गत विक्री म्हणून विचारात घेतले नव्हते, परंतु वैध कल्पित कल्पनेचा अवलंब करून ते तसे होते असे घोषित

करण्यात आले होते, जरी वस्तू विक्री कायद्या मध्ये त्याच्याउलट कोणत्याही तरतुदी असल्या तरीही त्या अन्यथा लागू होईल हे गृहित धरले होते. स्पष्टीकरण पुढे दर्शविते की, कलम 2 (एच) मध्ये 'विक्री' ची व्याख्या करताना, विधिमंडळाच्या मनात मद्रासमधील विक्रीचा विचार होता. मद्रास प्रांत आणि हे शब्द कायद्याच्या शीर्षकामध्ये आणि प्रस्तावनेत आढळत असल्याने व्याख्या किंवा आरोप करणाऱ्या कलमांमध्ये त्यांची पुनरावृत्ती करणे आवश्यक असल्याचे मानले गेले नाही. कलम 3 हे कायद्यातील आरोप करण्याचे कलम आहे आणि त्यात विशिष्ट वर्षासाठी विक्रीच्या एकूण उलाढालीवर कर आकारण्याची तरतूद आहे. ' उलाढाल' म्हणजे एकूण रक्कम ज्यासाठी एकतर वस्तू खरेदी केल्या जातात किंवा विकल्या जातात अशी तिची व्याख्या करण्यात आली आहे. अधिनियमाच्या कलम 2 (एच) चि व्याखा त्याचे शीर्षक आणि प्रस्तावनेच्या अनुषंगाने वाचल्यास वस्तूंच्या विक्रीवर कर आणि मद्रास प्रांतातील वस्तूंच्या विक्रीवर कर आकारला जातो, असे आरोप करण्याचे कलम सूचित करते.

आमच्या मते, विक्रीचा करार मद्रास प्रांतात करण्यात आला होता ही वस्तुस्थिती, दुसऱ्या प्रांतात मान्यतेने पूर्ण झालेल्या व्यवहाराला, जेथे वस्तूतील मालमत्ता गेली होती, मद्रास विक्री कर अधिनियमातील तरतुदींनुसार मद्रास प्रांतात विक्री होत नाही आणि कायद्याच्या तरतुदींनुसार अशा व्यवहारावर कोणताही कर आकारला जाऊ शकत नाही. जेव्हा वस्तूमधील मालमत्ता कराराच्या अटींनुसारच खरेदीदाराकडे हस्तांतरित केली जाते तेव्हाच विक्रीचा करार हा वस्तू विक्री कायद्यांतर्गत विक्री म्हणून संबोधिला जातो. कराराच्या वेळी प्रांतातील वस्तूंची उपस्थिती, विक्री नंतर पूर्ण झाल्यास, 1947 चा XXV या कायद्याने जोडलेल्या स्पष्टीकरणामुळे प्रांतातील विक्री निःसंशयपणे विक्री म्हणून संबोधली जाईल; परंतु हे स्पष्टीकरण ज्या संबंधित कालावधीशी आम्ही निगडीत आहोत त्या कालावधीत अस्तित्वात नसल्यामुळे, आमच्या मते, या कालावधीतील व्यवहारांवर विक्री कराचे मूल्यांकन बेकायदेशीर आहे आणि कायद्याच्या तरतुदींनुसार सुसंगत

नाही. या संदर्भात हे नमूद करणे आवश्यक आहे की संबंधित कालावधी वगळता करनिर्धारण अधिकाऱ्यांनी अपीलकर्त्याच्या पूर्वीच्या वर्षातील तत्सम व्यवहारांवर कोणताही कर आकारण्याचा प्रयत्न केला नाही जरी हा कायदा 1939 साली अंमलात आला होता. हे सुद्धा वादात नाही की कंपनी कलकत्ता येथील व्यापाऱ्यांबरोबरच्या व्यवहारांवर विक्री कर भरत आहे जेव्हा पासून 1947 चा XXV कायदा लागू झाला. आमच्या मते, अपील मंजूर केले पाहिजे आणि खालील न्यायालयांनी दिलेली शिक्षा रदद् केली पाहिजे. दंड आणि विक्री कर, जर प्रत्यक्षात भरलेला असेल, तर तो अपीलकर्त्याला परत केला जावा.

अपील मंजूर करण्यात आले.

अपीलकर्त्याचे प्रतिनिधी : एम.एस.के. अय्यंगार.

उत्तरवादी (मद्रास राज्य), भारतीय संघराज्य आणि पंजाब, म्हैसूर, मध्य प्रदेश आणि त्रावणकोर कोचीन (हस्तक्षेप करणारे) राज्यांसाठी प्रतिनिधी : जी. एच. राजाध्यक्ष.

बिहार राज्याचे प्रतिनिधी : आर. सी. प्रसाद.

उत्तर प्रदेश राज्यासाठी प्रतिनिधि : सी. पी. लाल.

हस्तक्षेप करणार क्रमांक 8 साठी प्रतिनिधी : राजिंदर नारायण.

(1) [1948] एफ. सी. आर. 1 (पी. सी.)

(1) [1948] एफ. सी. आर. 1 (पी. सी.)

(2) द स्टेट ऑफ बॉम्बे अँड अनदर वि. युनायटेड मोटर्स (इंडिया) लिमिटेड अँड अदर्स-1952 चा दिवाणी अपील क्रमांक 204.

अस्वीकरण

या न्यायनिर्णयाच्या मराठी भाषेतील या अनुवादाचा वापर हा पक्षकारास त्याच्या/ तिच्या मातृभाषेमध्ये त्याचा अर्थ समजून घेण्यापुरताच मर्यादित राहील आणि त्याचा इतर कोणत्याही कारणाकरता वापर करता येणार नाही तसेच इंग्रजी भाषेतील न्यायनिर्णय हाच सर्व व्यावहारिक आणि कार्यालयीन वापराकरिता विश्वसनीय असेल आणि तोच त्यातील आदेशाच्या निष्पादन आणि अंमलबजावणी करता वैध मानला जाईल.